

Archeologický spolek Starý Velehrad

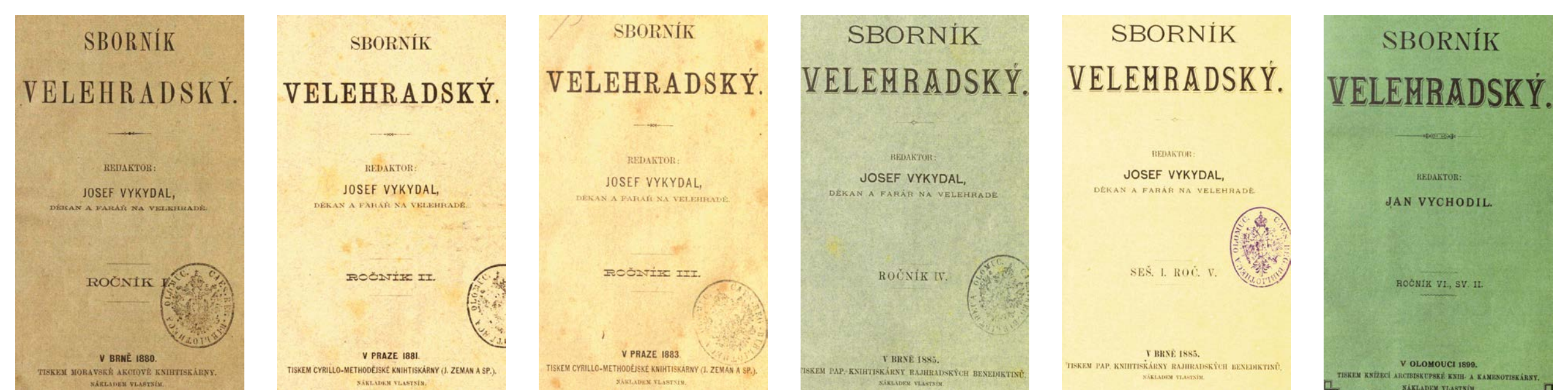
Prvním předchůdcem současné Historické společnosti Starý Velehrad byl Archeologický spolek Starý Velehrad, založený roku 1881 P. Františkem Koželuhou v Polešovicích u Uherského Hradiště, který však brzy zanikl.

O deset let později byl z iniciativy pozdějšího olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana založen Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. V roce 1902 vznikla jeho spolková odnož Cyrilometodějské družstvo Velehrad, jejímž protagonistou se stal P. Josef Cibulka.

Stojan měl zásluhu na vzniku prvního Věšlovanského muzea, založeného roku 1902 v prostorách velehradského kláštera, jehož sbírek se ujal uherskohradištský sběratel a novinář František Kretz. Hlavním úkolem družstva bylo povznesení Velehradu a zabezpečení jeho duchovního rozvoje obnovováním a zvelebováním cyrilometodějských památek.

Jan Nevěřil, Jan Sedláček, Bruno Stancl a Antonín Matoušek stáli v roce 1910 u vzniku dalšího předchůdce současné společnosti, Archeologického spolku Starý Velehrad se sídlem v Uherském Hradišti. Jeho hlavním úkolem bylo pokračování v archeologických výzkumech Velehradu a shromažďování nových skutečností k činnosti věrozvěstů Cyrila a Metoděje ve spojitosti s Velkou Moravou.

Následníkem opět zaniklého předcházejícího spolku se stal v roce 1925 Archeologický spolek Starý Velehrad v čele s Janem Nevěřilem, tehdy děkanem teologické fakulty olomoucké univerzity a P. Josefem Vylvěčkou. Souběžně s tímto spolkem působilo od roku 1922 ve Starém Městě u Uherského Hradiště další sdružení, vedené Antonínem Zelniťem, Muzejní spolek Starý Velehrad, jehož archeologické sbírky byly později předány Slovákemú muzeu v Uherském Hradišti. Sdružení dostalo oprávnění k provádění archeologických výzkumů, které využilo k výzkumu Králova stolu u Velehradu aj. Spolek vydal v roce 1930 svoji první ročenku Sborník velehradský navazující na dřívější sborníky

První řada Sborníků Velehradských z let 1880–1899.

Druhá řada Sborníků Velehradských z let 1930–1948.

stejněho názvu, vydávané v letech 1880–1899 za redigování farářů Josefa Vykydala a Jana Vychodila.

Druhá řada Sborníků velehradského (1930 až 1948) se věnuje činnosti spolku, archeologickým výzkumům prováděným členy spolku a dalšími archeologickými pracovníky. Sborníky jsou obohaceny řadou témat věnujících se otázce velkomoravské, slovanské, ale i historické a cyrilometodějské.

Po II. světové válce se činnost spolku opět rozjela naplno, avšak po roce 1948, vlivem politických událostí, začala stagnovat. Ze strany představitelů tehdejší moci byl činěn na vedení spolku nátlak, který v roce 1951 vyvrcholil jeho úředním zánikem.

Obnovená Historická společnost Starý Velehrad

Po politických změnách v roce 1989 došlo k obnovení spolku s názvem Historická společnost Starý Velehrad, u jehož vzniku stál kolektiv nadšenců z řad historiků, archeologů, publicistů a badatelů různých profesí v čele s Miloslavem Pojslem, pozdějším profesorem teologické fakulty olomoucké univerzity.

Vedle bohaté přednáškové, badatelské a poznávací činnosti zapsaného spolku a ve spolupráci s kulturními, vědeckými a samosprávnými institucemi, vyšla tři odborná čísla třetí řady Sborníků velehradských (1992, 1996, 2000), hlásícího se k předchůdcům předcházející řady.

Významná je i vydavatelská činnost spolku, spojená se jménem již nežijícího Miloslava Pojsla, mj. prvního předsedy společnosti po roce 1990. Za zmínku stojí desítky vydaných prací z publikační řady Církevní památky představující moravské kostely, práce o olomouckých biskupech a arcibiskupech zabývajících se cyrilometodějskou otázkou, atd. Mezi lety 1990–2005 společnost navíc vydávala nepravidelné spolkové periodikum – Veligrad.

Současná spolková činnost Historické společnosti Starý Velehrad se dále odvíjí od svých stanov. Pravidelně organizuje archeologické, historické a vlastivědné přednášky a uskutečňuje organizované tematické výlety po vlastech českých i do ciziny. Miloslava Pojsla později vystřídal v předsednictví spolku archivář Jiří Čoupek, poté novinář a spisovatel Jiří Jilík. V současnosti je předsedou publicista a spisovatel Bořek Žižlavský.

Účastníci ustavující valné hromady spolku Starý Velehrad v roce 1990.

Účastníci zájezdu Historické společnosti v roce 2008 zamířili do Kopčan.

Pohled na účastníky jedné z mnoha přednášek v Památníku Velké Moravy ve Starém Městě u Uh. Hradiště.

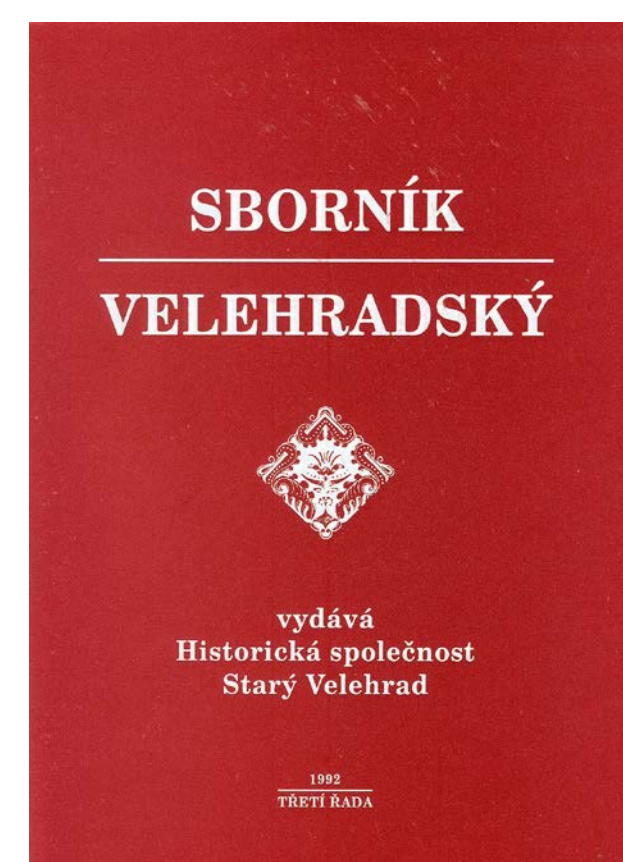
Historická společnost Starý Velehrad v roce 2018 opět obnovila vydávání nepravidelného sborníku. Tentokrát nese název Krajem Veligradu a přináší příspěvky z oborů historie, archeologie, národopisu, vlastivědy aj. z pera autorů pocházejících z Uherskohradištska, Kroměřížska a Kyjovska.

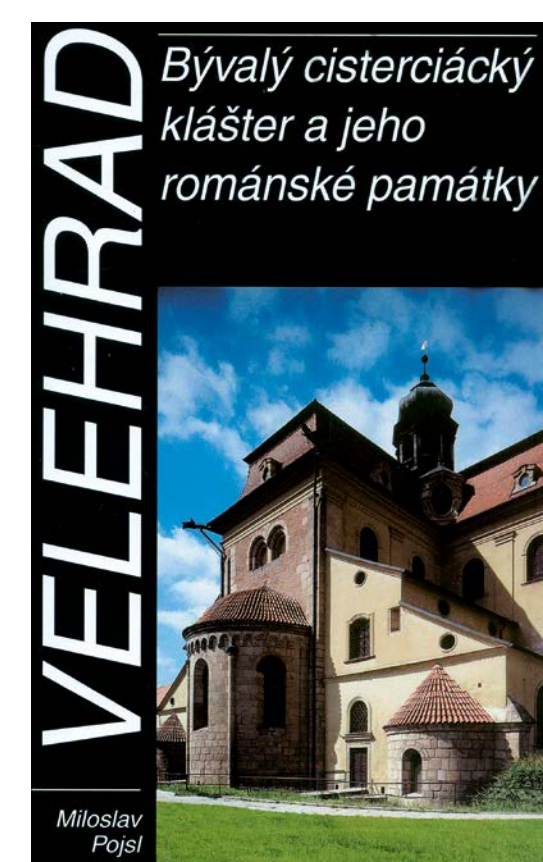
Časopis Veligrad ve formátu A4 vycházel v rozmezí let 1990–1993.

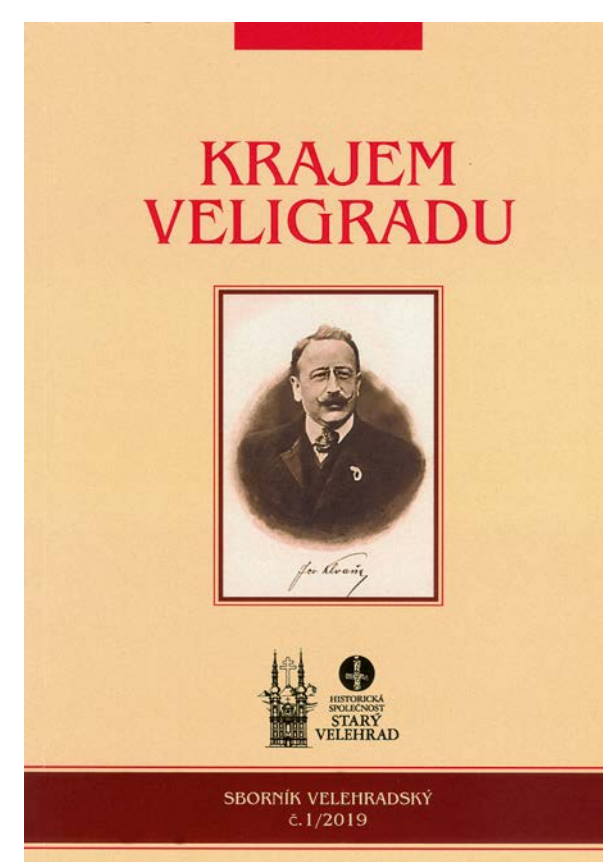
Následující pokračování Veligradu ve formátu A5 je z let 1994–2005.

Tři čísla Sborníku Velehradského třetí řady pochází z let 1992, 1996 a 2000.

Ukázka z několika desítek publikací z řady Církevní památky.

Nejnovější periodikum se jmenuje Krajem Veligradu a dosud vyšla tři čísla.

Logo Historické společnosti Starý Velehrad.

